

פרשת שמייני, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאלי

השנה לא נוסף חטא חדש לנדב ואביהוא

ובכן, השנה ככל שידיעתי מגעת, לא ראיתי כי פרשנים הוסיפו חטא נוסף לרשימת החטאים של נדב ואביהוא. הבה נבחן את תכולתה של הרשימה הקיימת?

"על ידי שהיו שתויי יין", "ועל ידי שהיו מחוסרי בגדים", "ועל ידי שלא היו להם בנים", "ועל ידי שלא היה להם נשים", "שחצים היו, הרבה נשים היו יושבות עגומות ממתיונות להן", "מלמד שהיו משה ואהרן מהלכין תחילה ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל מהלכין אחריהן ואומרין: עוד שני זקנים הללו מתים ואני ואתה נוהגין בשררה על הציבור", "אלא מלמד שזנו עיניהם מן השכינה, כאדם שהוא מביט בחבירו מתוך מאכל ומתוך משקה", "מלמד שפרעו את ראשיהם והגיסו את לבן וזנו עיניהן מן השכינה", "נדב ואביהוא זנו עיניהם מן השכינה ולא נהנו מן השכינה", "לא מת נדב ואביהוא אלא ע"י שהורו הלכה לפני משה רבן", "מה תלמוד לומר בני אהרן? שלא חלקו כבוד לאהרן", "שלא נמלכו במשה רבן", "זה נדב ואביהוא שנשתכרו בצרתן".

בהתחשב בכך כי העבירה די מפורשת ארבע פעמים: (ויקריבו לפני יקוק אש זרה, בקרבנתם לפני יקוק וימתו, בקרבם אש זרה לפני יקוק ממדבר סיני, בקריבם אש זרה לפני יקוק), נראה כי תיאור העבירות הנ"ל אינו רק פונקציה של כוח דרשני עצום ויצירתי, אלא גם ובעיקר היענות של חז"ל לאתגר שמציבה התורה בפניהם. חז"ל בתפיסתם ההיסטוריוסופית הרחבה אינם מתחרים בהגדלת רשימת החטאים המיוחסים לנדב ואביהוא, אין מדובר ב'ספורט' לאומי קדוש או בתחרות אינטלקטואלית דרשנית. מה שחשוב במעשה זה, כמו ברוב המעשים בתורה אינו 'האמת ההיסטורית', אלא מה ניתן ללמוד מכך לדורות. הניסוח המקראי מכוון לשם השגת מטרה זו, ולכן **הוא ניסוח מכיל**.

המעשה, יהא אשר יהא, נעשה אמנם מרצונם הטוב של בני אהרן ומתוך 'בחירה חופשית' של שני הצדיקים הללו. הקב"ה 'מנצ'ל' כביכול הזדמנות היסטורית שנקרית בדרכו והוא כתסריטאי, במאי, ומפיק בפועל, מתאר בתורה הקדושה את האירוע כך שניתן יהיה ללמוד ממנו רבות ובכל תחומי האמונה, המחשבה והאגדה. הניסוחים המקראיים המכילים את כל אפשרויות המדרש מגרים את דמיון הדרשנים בכל הדורות אשר מגיעים אליהם עם אגינדה ברורה ורלוונטית לבני דורם.

עובדה תומכת לפרשנות זו הינה כי חלק מן התובנות המגדירות את החטא נלמדות מפונקציות ספרותיות המאזנות לזמן האירוע עצמו, כמו סמיכות פרשיות (=פרשת שתויי יין). זאת ועוד, בתיאור חטאם עושה התורה שימוש בשורש ק.ר.ב, ("בקרבתם", "בהקריבם") באופן מעורר מחשבה ודירבון לכוחות הדרשניים, מה שיצור מחלוקת תנאים באשר לאופי החטא הנובע משורש זה.

להערות: hazutg@gmail.com